

T.C.
ORMAN VE SU İŞLERİ BAKANLIĞI
ORMAN GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
DOĞU AKDENİZ ORMANCILIK ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ
MÜDÜRLÜĞÜ

ARAŞTIRMA BÜLTENİ

EKOTURİZM PLANLAMASINDA KATILIMCI YAKLAŞIMLA ETKİNLİK SEÇİMİ: CEHENNEMDERE VADİSİ ÖRNEĞİ

GİRİŞ

Ormancılık tarihi incelendiğinde, toplumun ormanlardan beklediği mal ve hizmetlerin, genelde odun hammaddesi olarak adlandırılacak, görünür nitelikli mallardan, soyut hizmetlere doğru geliştiği görülmektedir. Talebi genişleyen hizmetlerin bir bölümü turizm sektörü ile yakından ilgilidir. Bu durum ormancılık sektörünün karşısına yönetmesi gereken farklı kaynak ve ilgi gruplarını çıkarmış, orman kaynakları yönetimi ve planlaması işini daha karmaşık bir konu haline sokmuştur.

Günümüz orman kaynakları planlama ve yöneticisinin ormanın içerdiği ekoturizm değerlerini iyi saptamak ve ekoturizme ilgi duyan tüm grupları tatmin edecek şekilde planlamak-yönetmek görevi ortaya çıkmıştır. Ancak, Türkiye orman kaynaklarının yönetimi açısından konu değerlendirildiğinde, henüz başlangıç aşamalarının yaşandığı görülmektedir.

Bu araştırmanın ana amaçları şu şekilde sıralanabilir; (1) Ekoturizm uygulaması yapılmak istenen herhangi bir orman alanında, aday ekoturizm etkinliklerini belirlemeye uygun kontrol ve envanter listeleri geliştirmek ve aday etkinlikler içerisinde, çevresel, sosyal, ekonomik ölçütler dikkate alınarak, öncelikle yapılması gerekenleri belirleme olanağı tanıyan bir karar modeli oluşturmak, (2) Ekoturizm planlamasında yer alan, en uygun etkinliklerin seçimi konusundaki problem ile ilgili olarak; karar vericiler, kamu, ilgili çıkar ve baskı grupları ve uzmanlardan (bilim adamları, araştırmacılar) oluşan ilgili grupların katılımı ile

ortaya çıkan çok ölçütlü karar verme probleminin çözümünü gösteren örnek uygulama çalışması gerçekleştirmektir.

YAPILAN ÇALIŞMALAR

Araştırma alanı Mersin ilinin Tarsus ve Çamlıyayla ilçeleri sınırları içerisinde yer alan, Cehennemdere havzasının batı bölümüdür. Alan, Mersin Orman Bölge Müdürlüğüne ait Tarsus Orman İşletme Müdürlüğü sınırları içerisinde yer almaktadır.

Araştırma alanının doğal, kültürel ekoturizm değerleri ile ekoturizm altyapısını ve ekoturizm kapsamındaki etkinliklerde aranan “cazibe” elemanları belirlemek üzere “*Ekoturizm Açısından Cehennemdere Vadisi Mevcut Durum Değerlendirme Formu*” ekip tarafından hazırlanmış, gerektiği kadar çoğaltılmış ve görüşmeler sırasında kullanılmıştır.

Katılımcı bir yaklaşımla seçenek ekoturizm etkinliklerinin seçimi işleminde kullanılacak metodolojinin, karar vericilerin, kamunun, çıkar-baskı gruplarının ve sektör uzmanlarının hükümlerini sayısal hale getirebilme, bu hükümler yoluyla elde edilen verileri tutarlı olarak değerlendirebilme, farklı görüşleri bir araya toplayabilme özelliklerini taşıması gerekmektedir. Bundan dolayı, bu araştırma projesinde, “*Analitik Hiyerarşi Süreci (AHS)*” isimli teknik, karmaşık ve çok ölçütlü bir karar verme işini gerektiren ekoturizm etkinlik seçimi probleminde kullanılmak üzere, seçilmiş ve uygulanmıştır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Kurulan AHS modeline ait karar hiyerarşisinin en üst düzeyinde “*en uygun ekoturizm etkinliğinin seçimi*” genel amacı bulunmaktadır.

Hiyerarşinin ikinci düzeyinde “*kamu ve çıkar-baskı grupları*” yer almıştır. Bu kapsamda Körmenlik Köyü ve Kisecik Köyü Muhtarlıkları, Sebil Belediye Başkanlığı, Sebil Ormancılık Kooperatifi, Çevreci Sivil Toplum Kuruluşu (Tarsus-ÇEKSAM-Çevre Koruma, Kültür ve Sanat Merkezi), Ekoturistler ve Tur Düzenleyenler dikkate alınmıştır. Kamu ve çıkar-baskı gruplarının öncelik değerlerinin belirlenmesinde gerekli bilgileri elde etmek üzere, “*karar vericilere*” başvurulmuştur. Bunlar Çamlıyayla Kaymakamı, Tarsus-Doğu Akdeniz Ormancılık Araştırma Enstitüsü Müdürü, Tarsus Orman İşletme Müdürü, Mersin Çevre ve Orman İl Müdürü, Mersin Doğa Koruma ve Milli Parklar Şube Müdürü, Mersin AGM Şube Müdürü, Mersin ORKÖY Şube Müdürü ve Mersin Kültür-Turizm İl Müdürüdür.

Kurulan karar hiyerarşisindeki üçüncü düzeyde “*karar ölçütleri*” yer almıştır. Bunlar Yaban Hayatı, Vejetasyon, Gelir, Altyapı, İstihdam, Talep ve Kültür ölçütleridir. Bu ölçütlerin öncelik değerlerinin belirlenmesi, yukarıda belirtilen her bir kamu ve çıkar-baskı grubu temsilcisi tarafından gerçekleştirilmiştir.

Hiyerarşinin en alt düzeyi olan dördüncü düzeyde ise yedi adet seçenek ekoturizm etkinliğinden oluşan “*karar seçenekleri*” bulunmaktadır. Bu seçeneklere kuş gözleme, flora keşif yürüyüşü, sportif doğa yürüyüşü, odun dışı orman ürünleri keşif ve faydalanma gezisi, doğa keşif yürüyüşü, bisiklet turu ve yaban hayatı gözleme dâhildir (Şekil 1). Her bir karar ölçütüne göre, hiyerarşinin bu düzeyindeki seçenek ekoturizm etkinliklerinin öncelik değerleri hesaplamaları, uzmanlardan elde edilen ikili karşılaştırma bilgilerine dayalı olarak yapılmıştır. Bu doğrultuda 8 adet uzmanın hükümlerine başvurulmuştur. Bunlar Proje Yürütücüleri (3 adet), Tarsus-Doğu Akdeniz Ormancılık Araştırma Enstitüsü Uzmanları (2 adet), Tarsus Doğa Koruma

ve Milli Parklar Mühendisi, Cehennemdere Orman İşletme Şefi ve Tarsus Orman İşletme Şefidir.

Şekil 1. Cehennemdere Vadisi Ekoturizm Etkinlikleri Haritası.

Kurulan AHS tekniği modelinin çözümlemesi donucunda, seçenek ekoturizm etkinliklerinin genel öncelik değerleri ve öncelik sıralaması aşağıdaki Tablo 1’de sunulduğu şekilde elde edilmektedir. Buna göre katılımcı yaklaşımla en uygun ekoturizm etkinliğinin seçilmesi problemini çözmek isteyen karar vericinin, en yüksek göreceli öncelik değerine sahip (0,224) kuş gözlem etkinliğini seçmesi gereklidir.

Tablo 1. Seçenek Ekoturizm Etkinliklerinin Öncelik Değerleri ve Sıralamaları.

Seçenek Ekoturizm Etkinlikleri	Öncelik Değeri	Öncelik Sıralaması
Kuş Gözleme	0,224	1
Flora Keşif Yürüyüşü	0,115	6
Sportif Doğa Yürüyüşü	0,116	5
ODOÜ Keş-Fay. Gezisi	0,110	7
Doğa Keşif Yürüyüşü	0,122	4
Bisiklet Turu	0,131	3
Yaban Hayatı Gözleme	0,182	2

Yıl: 2010, Teknik Bülten No: 21, Tarsus.

Yazışma Adresi: Doğu Akdeniz Ormancılık Araştırma Müdürlüğü, P.K.: 18, 33401 Tarsus/MERSİN

Proje Lideri: Dr. Ersin YILMAZ

Proje Yürütücüleri: Yard. Doç. Dr. Kenan OK, Taner OKAN

Tel: (0 342) 648 74 53 **Faks:** (0 324) 648 73 37

E-posta: doguakdeniz@ogm.gov.tr

Web: http://www.doa.gov.tr